

Léčivé rostliny

Pilařová Lucie, Reitharová Anna, Smejkalová Zdeňka,
Sovišová Monika, Zichová Zuzana

Historie

- první zmínky o sběru léčivých rostlin od 4.tis. před n. l.
- během doby se poznatky a použití léčivých rostlin mění; později se i záměrně pěstují
- z celkového počtu 250 000 druhů léč. rost. využíváme jen 10%
- v současné době je 1 a ¼ léčiv vyráběna z těchto rostlin
- zájem o léčiva z rostlin stále stoupá a to podmiňuje i vývoj v této oblasti

Proces výroby léčiv

- 1) Výběr rostliny a její bezpečné určení
- 2) Izolace látek a chemická definice
- 3) Testování- určení přesné chemické struktury
- 4) Nahrazení účinné přírodní látky látkou uměle vytvořenou
- 5) Zkouška účinnosti a nezávadnosti
- 6) Průmyslová výroba léčiva

Rozdělení rostlin podle obsahu látek

- léčivé rostliny dosahují účinných látek díky fotosyntéze

Alkaloidy- nejsilnější rostlinné látky využívané hlavně jako jedy, ale v lékařství jsou nepostradatelné

- výskyt- mák, vlašovičník, rulík, durman

Glykosidy- obsah látky je přímo závislý na správné době sklizně a na způsobu sušení

- prudce jedovaté- konvalinka a náprstník.
- dezinfekční účinky- medvědice, brusnice
- prevence proti infekcím a znásobují účinek vitamínu C
  - třezalka, bez, lípa.

Silice- rostliny s těmito látkami mají pronikavou vůni

a mnohostranné využití bez vedlejších příznaků

- v léčitelství jsou využívány nejvíce
- zvyšují tvorbu žaludečních šťáv, chuť k jídlu, působí proti nadýmání, dezinfikují a pomáhají proti křečím
- využití jako koření- kmín, fenykl, tymián, máta, anýz, hřebíček, zázvor
- další: eukalyptus, mentol, heřmánek, šalvěj a tymián

Třísloviny- charakteristické antibakteriální účinky, snižují

dráždivost a tlumí bolest při zánětech

- mohou zastavit drobné krvácení a urychlují obnovu poškozených tkání
- využívají se při otravách alkaloidy a těžkými kovy
- vyskytují se v borůvkách, ostružinách a řepíku.

Saponiny-ve větším množství způsobují rozklad červených krvinek

- mají příznivý vliv na vykašlávání a trávení, prokázané účinky jsou močopudnost, pojímavost a antimikrobiální účinky
- vyskytují se v divizně, lékořici, prvosence a bříze.

Hořčiny- látky hořké chuti, dráždí chuťové buňky a podporují činnost trávicího traktu a žláz s vnitřní sekrecí

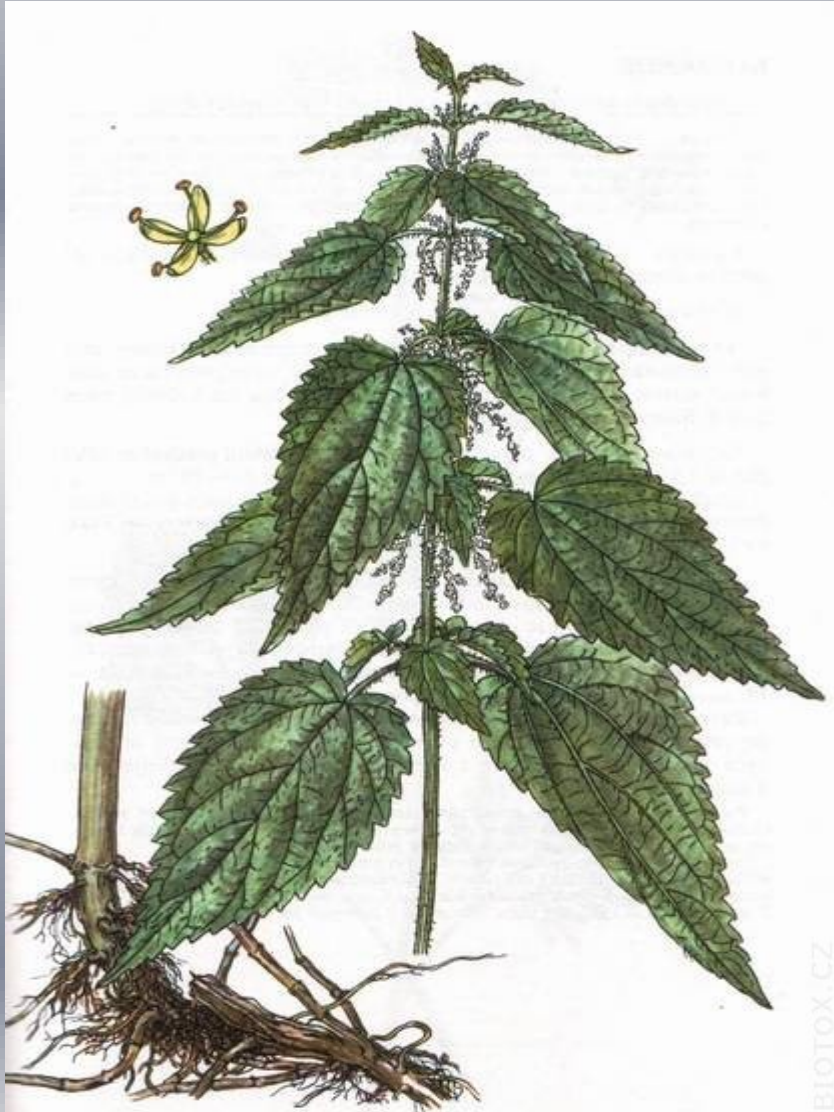
- využívají se ve formě čajů, tinktur a extraktů
- výskyt : pampeliška, pelyněk, hořec a zeměžluč

Sytoncidy- jsou to rostlinná antibiotika, působí proti bakteriím, virům a plísním

- některé rostliny s těmito látkami snižují obsah cukru v krvi
- vyskytují se v jeřabinách, brusinkách, česneku a třezalce.

Poznáš léčivou rostlinu?

1)

2)

3)

4)

5)

6)

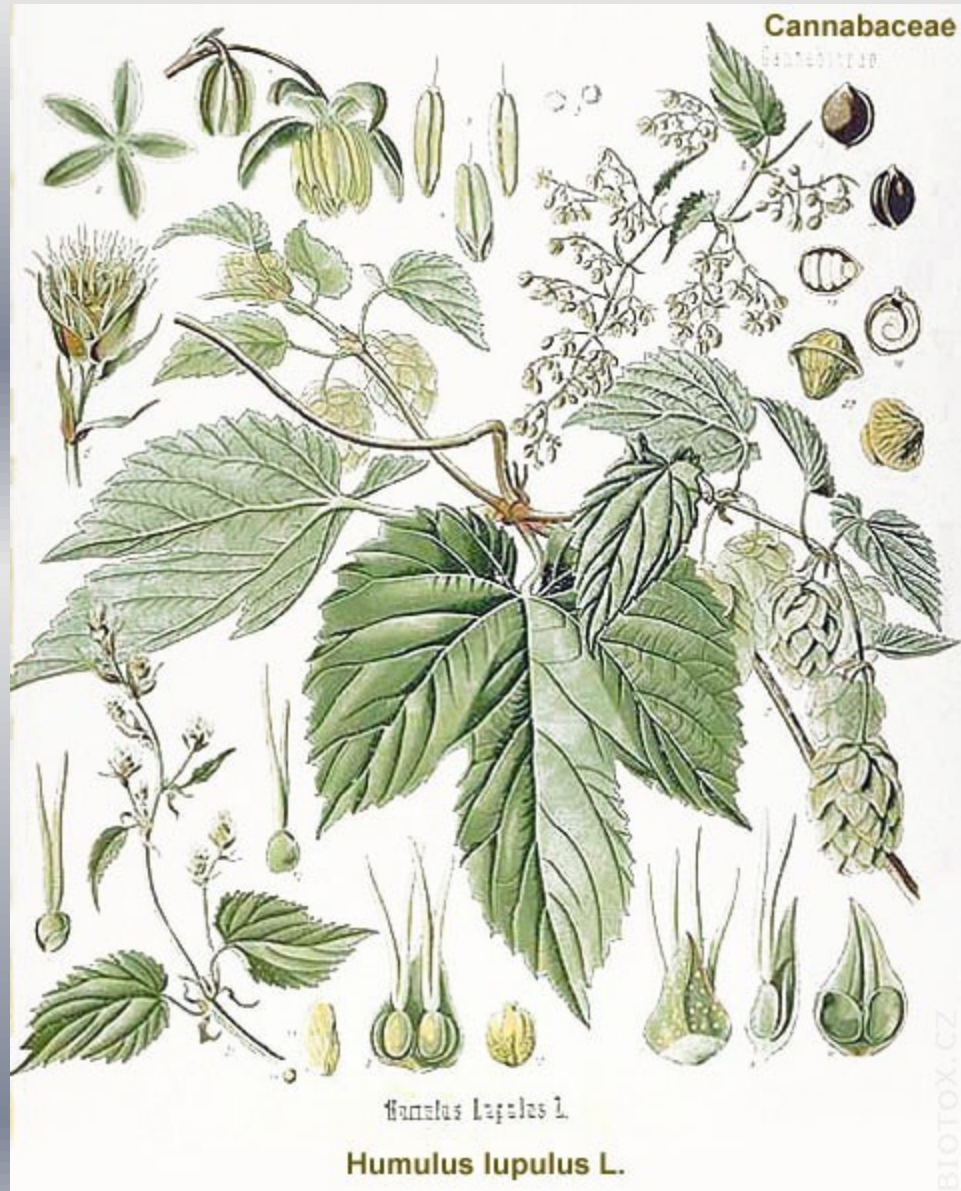
7)

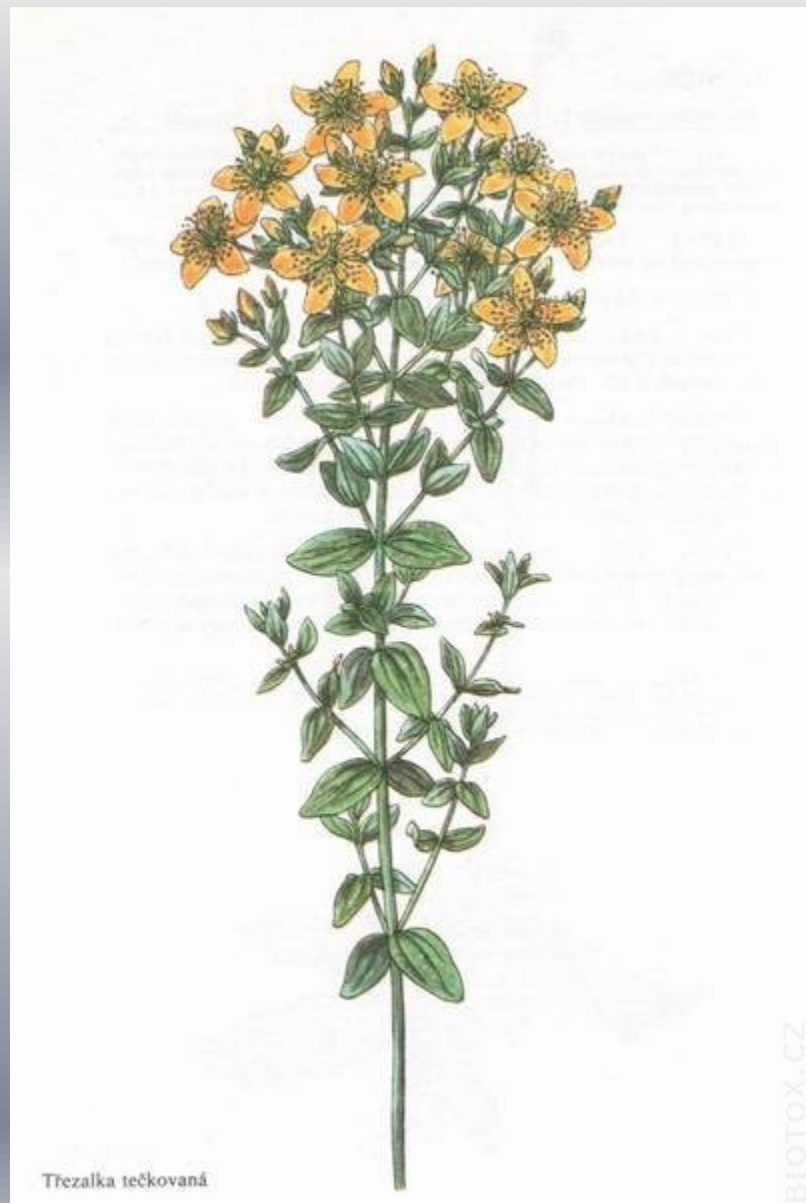
vizna velkokvětá

BIOTOX.CZ

8)

9)

Třezalka tečkovaná

10)

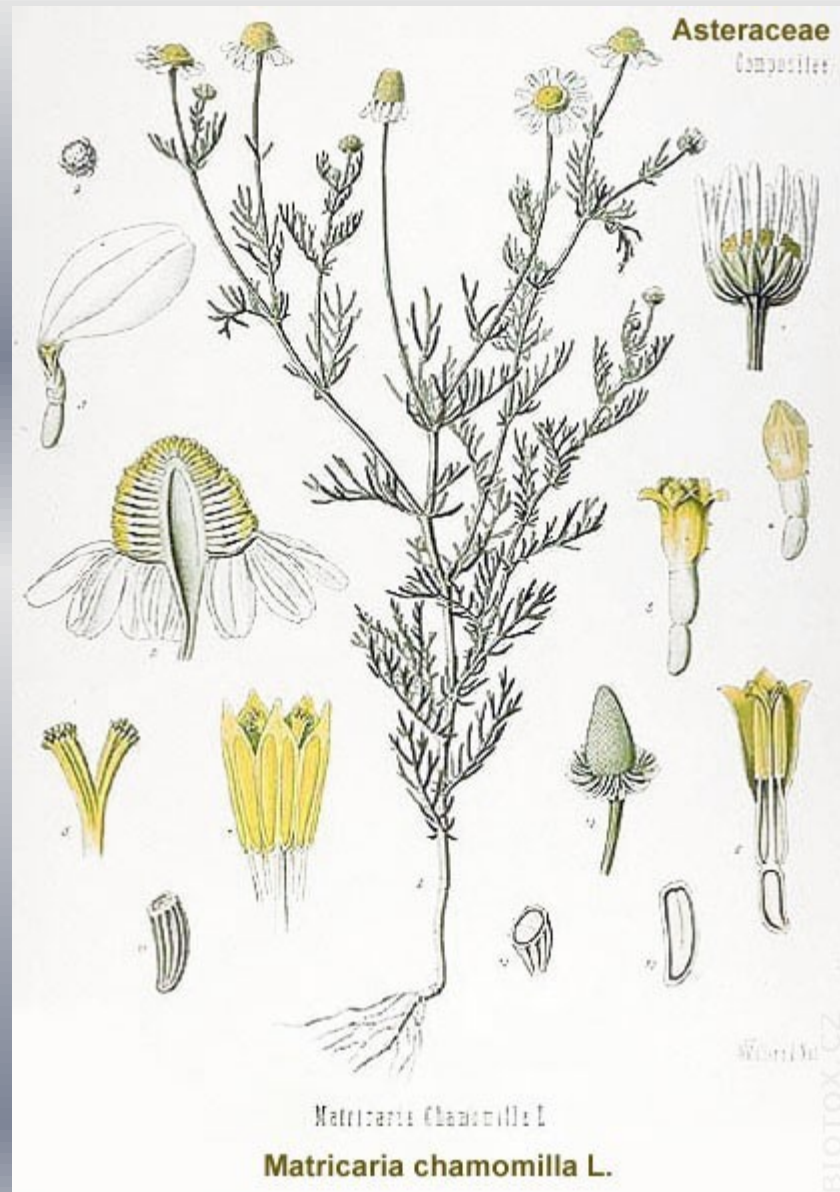
11)

12)

13)

14)

15)

Sbírané části rostlin

- nať (*herba*) - nadzemní část rostliny, spojující kořen s listy
  - sbíráme např. u *pelyňku*, *mateřídoušky* či *rout*
- listy (*folium*) - postranní orgán rostliny, ve kterém probíhá fotosyntéza
  - listovou drogu poskytuje např.: *ostružiník*, *medvědice*, *brusinka*
- květ (*flos*) - rozmnožovací orgán vyšších rostlin, který vznikl přeměnou listů a koncové části stonku
  - příklady: *hloh*, *lípa*, *třezalka*
- plod (*fructus*) - konečná část vývoje rozmnožovacích orgánů rostliny
  - sbíráme např. u *černého rybízu*, *bezu černého*, *moruše*

- semeno (*semen*) - vznikají přeměnou vajíček v semeníku
  - semenné drogy jsou *mák setý, kmín, kaštan* a jiné.
- kůra (*cortex*) - zvenku kryje kmeny a větve stromů a keřů.
  - kůru sbíráme *u vrby, dubu, trnky* apod.
- dřevo (*lignum*) - vnitřní část kmenů a větví stromů a keřů
  - sbírá se jen výjimečně, drogy poskytují např. *jalovec* či *santal*
- kořen (*radix*) - podzemní část rostlin, který upevňuje rostlinu v zemi a přijímá živiny z půdy
  - kořenové drogy např. *kostival, křen, proskurník lékařský*
- oddenek (*rhizoma*) - je vlastně podzemní část stonku, pomocí něhož rostlina překonává nepříznivé období
  - oddenky sbíráme *u kosatce, pýru, puškvorce* a dalších

- cibule (*bulbus*) - zkrácený stonek se zdužnatělou šupinami nebo spodinami listů
- cibule poskytují *česnek medvědí, česnek kuchyňský* či *cibule kuchyňská*
- hlíza (*tuber*) - rostlinný orgán různého původu, v němž se ukládají živiny
  - příkladem hlízových drog jsou *slunečnice topinambur* a *brambory*
- plodnice (*carposoma*) - část hub, která slouží k tvorbě spor a následnému rozmnožování
  - příklady sbíraných plodnic jsou *rezavec šikmý, penízovka sametonohá* a *pečárka polní*
- pupen (*gemma*) - nejmladší stadium stonku nebo květu rostlin
  - oupeny sbíráme u *buku lesního, jedle bělokoré, topolu* a dalších rostlin
  - léčením pomocí pupenů se zabývá gemmoterapie

Druhy léčivých rostlin

Aloe pravá (Aloe vera)

- užívaná část: dužina
- čeleď: liliovité, víceletá, stále zelená rostlina, dorůstá až 30 cm
- listy jsou velké, masivní, modrozelené barvy, velké množství bílých skvrn na nich, sytě žluté květy, kvete v létě.

- v listech je schopna uchovávat velké množství vody -) je schopna vydržet bez vody několik měsíců

- obsahuje steroidy, vitaminy A, C, E, B – i vitamin B12 a kyselinu listovou, minerály – hořčík, mangan, zinek, měď, chrom, vápník, sodík a draslík, aminokyseliny, glykosidy trávicí enzymy

- posiluje imunitu, tonizuje organismus, odstraňuje stres, zpomaluje proces stárnutí, potlačuje rakovinné onemocnění, snižuje a odstraňuje bolest

Bazalka pravá (*Ocimum basilicum*)

- užívaná část: list, kvetoucí nať
- známá především jako koření
- má mimořádný účinek proti křečím a bolestem ze špatného trávení a nadýmání
- podporuje zažívání, srdeční činnost, uklidňuje nervy, pomáhá při nespavosti a při kašli
- má protizánětlivé a mírně antibiotické účinky
- zevně se bazalka používá k omývání špatně se hojících ran, a také jako součást bylinných koupelí pro osvěžení a proti křečím
- listy bazalky obsahují silice, které pomáhají snížit svědění při bodnutí hmyzem

Brusinka obecná (*Rhodococcus vitis-ideae*)

- užívaná část: list, plod
- čeleď: vřesovcovité
- stálezelený nízký (10–20 cm), hustě větvený keřík
- listy jsou shora lesklé a tmavě zelené barvy, spodní strana je matná, s hnědavými tečkami
- květy rostou v hustých převislých hroznech, jsou bílé nebo narůžovělé barvy a slabě voní
- plody jsou jasně červené, lesklé kulaté bobule
- kvete od konce května do července.
- rozšířena po celé chladnější a mírné části Evropy, Asie a Severní Ameriky, zejména v pásmu tajgy, na sever zasahuje až za polární kruh do oblasti tundry, roste i v Grónsku a Japonsku
- je velice nenáročná a vyskytuje se na sušších písčitých půdách i na rašeliništích, od nížin až vysoko do hor, nesnáší ale vápenné substráty a dává přednost silněji kyselým půdám
- u nás ji najdeme v suchých borových lesích a na horských stráních.
- list se používá jako složka čajových směsí s močopudným a dezinfekčním účinkem, Plody obsahují podobné

Čekanka obecná (*Cichorium intybus*)

- užívaná část: kořen, nať a květ
- odvar z kořene nebo z natě podporuje práci srdce, chuť k jídlu a dobré trávení
- působí močopudně a žlučopudně, vypuzuje močové a ledvinové kameny, upravuje stolici a čistí krev
- podávání čekanky se doporučuje při žaludečních vředech, při onemocnění jater a žlučníku, žloutence, malárii, při tasemnici a roupech u dětí, při bolestech sleziny a při obtížích při močení

Divizna velkokvětá (*Verbascum densiflorum*)

- užívaná část: květ
- květ divizny je vynikající lék na kašel. Podporuje vykašlávání, uvolňuje křeče při zánětech průdušek. Mimo to účinkuje protizánětlivě na zanícené sliznice dýchacích cest
- působí protizánětlivě a tiší bolest
- uvolňuje křeče trávicího systému, proto ji lze použít při zánětech žaludku, střev či jícnu a při poruchách zažívání spojených s průjmy

Jitrocel kopinatý (Plantago lanceolata)

- užívaná část: list
- jedna z nejznámějších u nás rostoucích rostlin
- říká se mu ranhojič a lze říci, že mu tento název patří právem. Úzké listy připomínající malá kopí scelují a hojí malé rány
- má protizánětlivé antibiotické a dezinfekční účinky
- snižuje tvorbu hlenů, proto je vhodný při kašli, na rýmu, ucpané průdušky, sennou rýmu, astma i bolest uší
- osvědčuje se také při zánětech močových cest, poruchách žlučníku a jater, při vředových chorobách žaludku a dvanácterníku, při zánětech žaludku

Heřmánek pravý (*Matricaria chamomilla*)

- užívaná část: květ
- nejužívanější bylinkou pro děti, heřmánkový čaj je nejlepším prostředkem při bolestech břicha kojenců
- účinná bylina při nachlazení, kdy napomáhá pocení, desinfikuje, působí protizánětlivě, zklidňuje
- pomáhá při nadýmání, průjmů, křečích trávicího traktu, při střevních či žaludečních poruchách a kolikách
- dobrý vliv na nervový systém
- zevně se heřmánku používá na obklady při kožních vyrážkách, hemoroidech, různých zánětech, při ošetřování spálenin a na špatně se hojící rány
- hojné užití v kosmetice - silice se přidává do nejrůznějších krémů a do výrobků vlasové kosmetiky. Tyto výrobky mají blahodárný uklidňující a hojivý účinek na pokožku, mají čistící a regenerační vlastnosti.
- heřmánkové masti mají typicky modrou barvu, kterou heřmánkové silici propůjčuje obsahová látka chamazulén. Mast pomáhá při hojení ran.

Asteraceae

Compositae

Matricaria Chamomilla L.

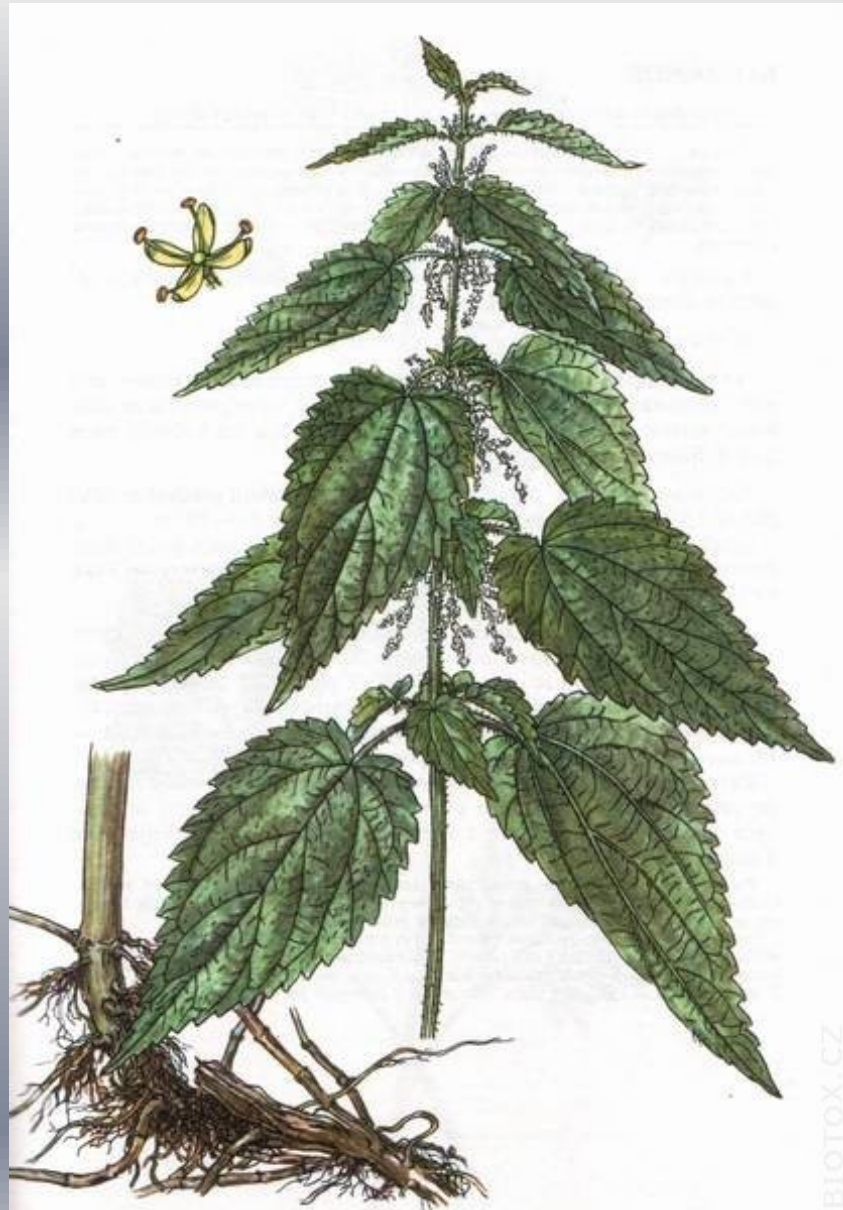
Matricaria chamomilla L.

W. Kraus

BIOTOX.CZ

Kopřiva dvoudomá (Utrica dioica)

- užívaná část: list a nať
- u nás hojně rozšířena rostlina a již od pradávna se využívala k léčení i v kuchyni, ke krmení domácích zvířat a drůbeže, či jako přadná rostlina pro pevná vlákna
- mladé kopřivy jsou bohaté na vitamíny a minerály. Vysoký obsah vitamínu C a pomáhá zajistit, aby tělo železo, které se v kopřivě nachází, řádně absorbovalo
- nejlepší léčivá rostlina na pročištění krve a krvetvorbu
- vyznačuje se ta protizánětlivými a hojivými účinky- urychluje scelování ran
- snižuje hladinu krevního cukru i vysoký krevní tlak
- zevně se používá při problémech s padajícími či řídkými vlasy

BIOTOX.CZ

Máta peprná (Mentha piperita)

- užívaná část: list a nať
- jedna z nejstarších léčivých bylin. Pěstuje se v různých odrůdách, které se mezi sebou snadno samy kříží
- účinnou látkou máty je silice s obsahem asi 50% mentolu, který je silně antiseptický a vyvolává pocit chladu a mírně znecitlivuje. Mentol se také přidává do zubních past.
- největší uplatnění máty je při všech druzích žaludečních potíží - uvolňuje křeče, zlepšuje žaludeční nevolnost, zastavuje zvracení, léčí koliky a nemoci střev
- zlepšuje chuť k jídlu, tiší bolesti při podrážděném žlučníku či žlučových kamenech, celkově zlepšuje vylučování žluče a posiluje celou nervovou soustavu
- vnější použití - odvar na výplachy při bolestech zubů a dásní, přičemž zpříjemňuje a čistí dech. Čerstvé mátové lístky je možno přidat i do vody na koupel, protože mají osvěžující účinky

Lamiaceae Labiatae

Mentha piperita L.
Mentha X piperita L.

BIOTOX.CZ

Meduňka lékařská (*Melissa officinalis*)

- užívaná část: list a nať
- uvolňuje pocity strachu a zmírňuje úzkost, působí na stavy nervové vyčerpanosti, nespavosti a lehké depresivní nálady
- pomáhá při žaludečních a střevních neurózách. Má protikřečové působení a zabraňuje nadýmání.
- ovlivňuje srdeční arytmiie, pro posílení mozku a srdce, při těhotenských nevolnostech
- koupel s meduňkovým nálevem zklidňuje a působí proti nespavosti
- v aromaterapii se meduňkového oleje používá zevně při poštípání hmyzem a pro jeho odpuzení, při bolestech hlavy, kdy se jím potírají bolavá místa
- v kosmetice se olej z meduňky přidává do koupelových a sprchových olejů, kosmetických přípravků pro péči o obličej, vlasy, ústní dutinu a zuby

Lamiaceae

Labiatae

Melissa officinalis L.

Melissa officinalis L.

BIOTOX.CZ

Měsíček lékařský (*Calendula officinalis*)

- užívaná část: květ
- uklidňuje, působí antibioticky, protizánětlivě, pročišťuje krev
- pomocník při infekční žloutence a onemocnění jater a žlučníku
- podporuje krevní oběh, napomáhá hojení ran, snižuje krevní tlak a příznivě působí na žlázy s vnitřní sekrecí
- v některých bylinářích patří mezi nejlepší preventivní i podpůrný prostředek při všech druzích rakoviny
- zevní užití - veškeré ošetření kůže, zejména ran a odřenin, včetně popálení sluncem, lišejů a akné
- mast rychle pomáhá při zánětu žil, nehojících se bércových vředech, omrzlinách a spáleninách
- měsíčku se používá i v různých kosmetických přípravcích - zjemňuje a zvláčňuje pleť. Tato bylina je vhodná i pro dětskou kosmetiku

Podběl lékařský (Tussilago farfara)

- užívaná část: květ, list
- z květů se připravuje čaj pro léčbu kašle, chrapotu a dalších respiračních potíží, především zánětlivých onemocnění horních cest dýchacích
- pomáhá rozpouštět a uvolňovat usazený sekret a potlačuje zánět, tím usnadňuje odkašlávání a urychluje léčení
- působí podpůrně proti cukrovce
- listy podbělu nachází své uplatnění při vnějším užití. Dříve se z podrcených listů dělaly obklady na prsa pro podporu léčby plicních a průduškových onemocnění. Také při revmatických bolestech se aplikoval zábal z listů na postižené klouby. Dále se z odvaru z listů připravovaly koupele a zábaly na kůži při ekzémech, zánětech a vyrážkách nebo při zánětech žil.
- ve vyšších dávkách působí podběl toxicky na játra!

Asteraceae

Compositae

Tussilago farfara L.

Tussilago farfara L.

Prvosenka jarní (Primula veris)

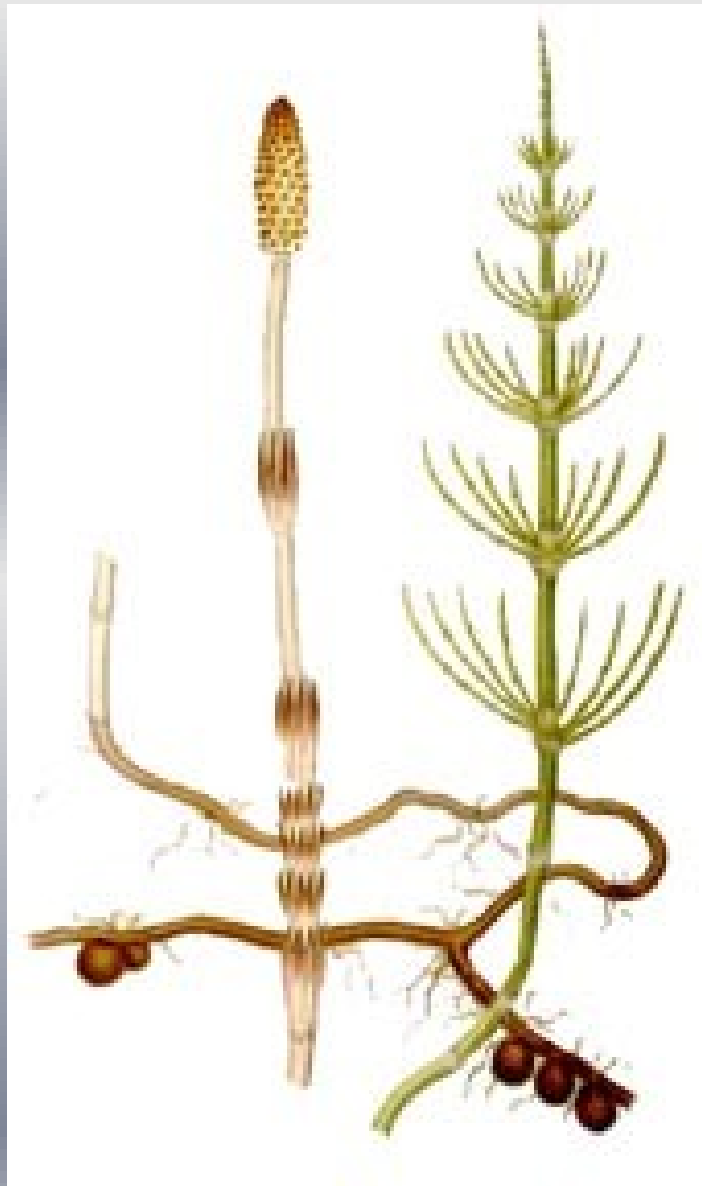
- Užívaná část: květ s kalichem, někdy také list
- při bronchiálním zánětu, chřipce, prochlazení a podobných obtížích, kdy usnadňuje odkašlávání, ředí hleny, tlumí kašel
- květ prvosenky je vynikajícím prostředkem na posílení nervů, zmírňuje migrénu a bolesti hlavy při nervozitě, je používán při nespavosti, hysterii a depresích spojených s nepokojem a podrážděností
- svými pročišťujícími účinky vylučuje všechny jedy, které způsobují dnu a revmatická onemocnění
- močopudný účinek, ničí močové kameny
- posiluje srdce, působí při zánětech srdečního svalu a je účinným prostředkem při náchylnosti k mrtvici

Přeslička rolní (*Equisetum arvense*)

- užívaná část: nať
- příznivě ovlivňuje pružnost a pevnost cévních stěn, má výborné hojivé účinky
- při léčbě plicních chorob včetně TBC- umí výrazně regenerovat postižené tkáně
- vhodná k léčbě a prevenci močových kamenů a zánětů.
- účinně zastavuje krvácení, protirevmatické účinky, hlavně při kombinovaném vnitřním a vnějším použití.
- podporuje tvorbu bílých krvinek při jejich nedostatku a také krvinek červených při anémii
- zvyšuje plodnost, a proto je vhodnou součástí do směsí, podávaných na podporu otěhotnění

Růže šípková, šípek (*Rosa canina*)

- užívaná část: plod, květ
- šípkový čaj se užívá k celkovému posílení organismu a vzhledem k tomu, že působí i mírně močopudně, lze jej využít i při zánětlivých onemocněních močového ústrojí nebo při ledvinových či močových kamencích
- květy mají protizánětlivý a protirevmatický účinek, léčí průjem, pomáhají při kašli, upravují střevní mikroflóru po užívání antibiotik. Pomáhají při silné menstruaci a posilují játra a nervy.
- esence z různých druhů růží se používají v aromaterapii a v kosmetice

Řebříček obecný (*Achillea millefolium*)

- užívaná část: kvetoucí nať
- povzbuzuje chuť k jídlu, příznivě působí na trávení, střevní činnost, vylučování moče
- protirevmatický, mírně uklidňující a dezinfekční účinek
- tlumí krvácení a potlačuje křečovitě bolesti při menstruaci a v trávicím traktu
- obsahuje silici s azulenem, připomínající silici heřmánkovou, která má protizánětlivé účinky
- zevně pomáhá ve formě výplachů a koupelí na ženské
- potíže, hemeroidy, na nehojící se rány a jako kloktadlo při zánětech dutiny ústní při užívání je třeba opatrnosti, neboť mírně snižuje krevní tlak a při větších dávkách může vyvolat příznaky otravy

Asteraceae

Compositae

Achillea Millefolium L.

Achillea millefolium L.

BIOTOX.CZ

Sedmikráska obecná (*Bellis perennis*)

- užívaná část: květ
- podporuje vykašlávání, působí protizánětlivě a hojivě
- používá se do kloktadel a směsí určených pro snadné vykašlávání
- pomáhá ke zvýšení látkové výměny v játrech
- lehce podporuje pocení, čistí krev
- ve formě koupelí či obkladů se využívá na vyrážky či akné a na špatně se hojící rány
- kloktáním napomáhá léčbě zánětů hrdla a dásní

Smetánka lékařská (Taraxacum officinale)

- užívaná část: List, kořen a kvetoucí nať
- čistící jarní jaterní kůry - čistí krev, odstraňuje škodliviny z těla, podporuje trávení a látkovou výměnu, je silně močopudná
- užívá se při poruchách ledvin a močových cest, žlučníku a jater - zvyšuje tvorbu a vylučování žluči
- snižuje hladinu krevního cukru u diabetiků
- vnitřně i zevně pomáhá při kožních chorobách, zklidňuje a omlazuje pleť
- pomáhá při chronické únavě a revmatických obtížích
- pampeliškový sirup pomáhá v zimě proti kašli

Asteraceae

Compositae

Taraxacum officinale Web

Taraxacum officinale Weber

Šalvěj lékařská (*Salvia officinalis*)

- užívaná část: list a nať
- snižuje vylučování potu a podporuje vylučování moči
- antibioticky působí na široké spektrum mikrobů
- zlepšuje činnost nervové soustavy, bystří smysly a paměť, tlumí stařecký třes, má uklidňující účinky na náš organismus
- u kojících žen snižuje nadměrnou tvorbu mateřského mléka, či vede k úplnému zastavení laktačního procesu.
- výplachy odvarem - při zánětu dásní, aftech, otocích v dutině ústní a bolestech v krku, zejména u angíny. Po vytržení zubu vyplachujeme ústní dutinu odvarem ze šalvěje, čímž dosáhneme toho, že rána se rychle zahojí a nebude hnisat.
- výtažky ze šalvěje se přidávají do ústních vod a past na zuby, podporují léčbu zánětů v ústní dutině a zároveň potlačují nepříjemný zápach z úst
- není vhodná k dlouhodobému užívání

Třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*)

- užívaná část: květ nebo kvetoucí nať
- čistí krev a podporuje látkovou výměnu
- silné protizánětlivé účinky, obsahuje složky s protivirovým působením a látky posilující nervový systém - je silným a účinným přírodním prostředkem proti depresím, fobiím a syndromu chronické únavy
- pomáhá při melancholii, nespavosti, neurózách, migrénách a při nervové vyčerpanosti

Třezalka tečkovaná

Tymián obecný (Thymus vulgaris)

- užívaná část: nať, kvetoucí nať
- jedno z nejsilnějších rostlinných antibiotik má antiseptické a desinfekční účinky - při nemocech z nachlazení, zánětech dýchacích cest a pro trávicí ústrojí
- usnadňuje vykašlávání hlenů, působí proti křečím, střevním parazitům i plísním
- povzbuzuje organismus fyzicky i psychicky, ovlivňuje krevní oběh ve vlásenčnicích a posiluje nervový systém
- dodavatele železa - podporuje tvorbu červených krvinek
- zevně - k horkým koupelím rukou či nohou, které působí protirevmaticky, celkově zlepšují metabolismus a pomáhají při únavě končetin. Vhodný na špatně se hojící nebo zhnisané rány, vředy a proleženiny.
- v zubním lékařství, při výrobě past a ústních vod je tymián výborným prostředkem na zanícené dásně, po vytržení zubu a pro svěží dech

Spojte správně lidový a botanický název:

• myší ouško (ránocel)	prvosenka
• cikorka	heřmáněk
• Petrova hůl	bazalka
• žahavka	máta
• německý pepř	jitrocel
• kamilky	meduňka
• melisa	kopřiva
• fefrminc	přeslička
• petrklíč	divizna
• šmirglová tráva	čekanka

Správné odpovědi:

- myší ouško – jitrocel
- cikorka – čekanka
- Petrova hůl – divizna
- žahavka – kopřiva
- německý pepř – bazalka
- kamilky – heřmánek
- melisa – meduňka
- feferminc – máta
- petrklíč – prvosienka
- šmirgllová tráva - přeslička

Příprava bylin k použití

1. Čaj

- Čaj je rostlinný výluh připravený za tepla a patří k nejjednodušším způsobům jejich využití. Bylinky přelijeme vodou, která právě přešla varem, nádobu zakryjeme a necháme 10 - 15 minut vyluhovat. Dávkujeme zhruba 1 pol. lžíci sušených bylinek na 1/4 litru vody.

2. Odvar

- Odvarem rozumíme naložení bylin do studené vody, kterou přivedeme k varu, asi 10 min. vaříme, potom odvar odstavíme, ale ještě 10 - 15 min. jej necháme ustát a až potom scedíme.

3. Výluh

- Jsou druhy bylin (*kozlík lékařský, lněné semínko, kostival lékařský* apod.), z nichž je vhodnější připravit výluh, než je vystavovat vysokým teplotám, protože obsahují *slizy*, které by se takto zničily. Výluh neboli *macerát* připravíta tak, že usušené byliny (zhruba 2 polévkové lžíce na 1/2 litru vody) zalijete studenou vodou na dobu 8 - 10 hod. (nejlépe přes noc). Potom výluh scedíte a užívejte studený (i když je možné jej zahřát, ale nejvýše na 30 st.C).

4. Tinktura

- Tinktura se vyrábí naložením bylinky do lihu v případě, že obsahuje účinné látky nerozpustné ve vodě. Tinkuru vyrobíme tak, že přelijeme 1 díl byliny 5 díly 60 - 70 % potravinářského lihu, a za občasného protřepání necháme 7 - 14 dní vyluhovat. Potom směs přefiltrujeme přes papírový filtr. Alkohol obsažený v tinktuře můžeme (například při podávání dětem) odstranit tak, že ji nakapeme (20 - 25 kapek) do horké vody či čaje a necháme vychladnout. Alkohol se tak bezezbytku odpaří.

5. Šťávy

- Šťávy připravíme z čerstvých bylin jednoduše v odšťavňovači nebo jejich pomletím a následným vylisováním. V chladničce nám potom takto vydrží 2 - 3 dny. Podávají se v množství 20 - 100 ml, 2 - 3x denně. I zde je však užívání individuální, protože kupříkladu mrkvovou šťávu můžeme pít, oproti jiným (třeba petrželové), v jakémkoliv množství - více u jednotlivých bylin.

6. Masti

- Masti se obvykle připravují vmícháním jemně mletých bylin do masťového základu, kupříkladu do čistého vepřového sádla (to musí být bez jakýchkoliv dalších přísad - sůl, mléko, kmín apod.!).

7. Oleje

- Bylinné oleje připravíme vylouhováním bylinek v oleji. Ideální je arašídový, olivový, slunečnicový (označení Extra Virgin). Nejobvyklejší je užít 1 díl bylin na 7 dílů oleje, který zahříváme ve vodní lázni asi 1/2 hod., potom necháme vychladnout, nádobu uzavřeme a po 7-denním louhování směs přefiltrujeme. Takto získaný bylinný olej je vhodný pro vnější i vnitřní použití.

8. Sirupy

- Bylinné sirupy jsou extrakty konzervované nerafinovaným (hnědým nebo třtinovým) cukrem. Ve sklenici prokládáme střídavě vrstvu bylin vrstvou cukru tak dlouho, dokud není plná. Potom ji uzavřeme a dáme na dobu zhruba 6 týdnů do prostředí se stálou teplotou. Po této době hmotu přefiltrujeme a získáme tak velice lahodný a účinný sirup.

9. Léčivá vína

- Léčivá vína připravíme tak, že příslušné byliny necháme louhovat v červeném nebo bílém víně. Dávkujeme obvykle stejně, jako v případě čaje, výluhu či odvaru. Zhruba po 7 dnech víno scedíme a užíváme 2 - 3x denně v dávkách 50 - 100 ml. Výhodou je rychlý účinek způsobený jejich dobrým vstřebáváním. V případě bílého vína je vhodné použít rylink, u červeného vína není odrůda důležitá.

10. Inhalace

- Při některých onemocněních, zejména dýchacích cest, jako je astma, bronchitida nebo rýma, je vhodné využít bylinné inhalace. Nejběžnější se tzv. *vlhká inhalace*, kdy do vřelé vody dáme hrst bylin a přes plachetku vdechujeme páry. Ideálními bylinkami pro tento způsob použití jsou: *aloe pravá, blahovičník eukalyptový, heřmánek pravý, máta peprná, kustovnice cizí, podběl lékařský, skořicovník lékařský* a další.
Pokud sneseme vyšší teplotu, může se bylinná směs mírně vařit - pozor na opaření!

11. Obklady

- Obklady se obvykle zhotovují namočením čistého plátna v bylinném čaji, odvaru či výluhu a jeho přiložením na postižené místo. Dalším způsobem je přímé obložení postiženého místa omytými a naklepanými čerstvými bylinami (*brukev zelná, lopuch větší*) nebo kašovitě obklady připravené buď z bylin samotných nebo pomocí přidané mouky či škrobu (např. z *jitrocele kopinatého* nebo *slézu přehlíženého*).

12. Koupele

- Bylinné koupele jsou velice vhodné, protože tělo vstřebává léčivé látky celou svou plochou a účinek může být velice rychlý a to tak, že reakce nemusí být tak úplně příjemná - je dobré s tím počítat. Ideální je dát potřebné bylinky do plátěného pytlíku a vložit je do napuštěné vody, která by měla mít teplotu lidského těla (cca 37 st.C) celá koupel by neměla trvat déle jako 1/2 hodiny.

Hádanka na závěr:

„Mohl bys mi někde sehnat babské ucho?“

„Blázníš, to se přece nedá sehnat!“

„Když ho seženu, tak tady budu moct zůstat...“

Film, z něhož jsme ukázkou vybraly, pravděpodobně znáte, je to .....

Víte, proč se dá babské ucho ve skutečnosti snadno sehnat? Jedná se totiž o lidový název byliny .....